

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

Ławnik SN Jarosław Gałkiewicz

Protokolant starszy sekretarz sądowy Renata Szczegot

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego M. Z.

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 lutego 2024 r.

sprawy byłego prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. S. E.

obwinionego o to, że:

I. w okresie od 2013 r. do końca 2015 r. w K. uchybił godności urzędu prokuratora w ten sposób, że działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w związku z pełnieniem funkcji publicznej Prokuratora Rejonowego w K. co najmniej pięciokrotnie przyjął od P. P. - prezesa „P.” Sp. z o.o. z siedzibą w K. za pośrednictwem E. M. pieniądze w kwocie nie mniejszej niż 100.000 zł oraz osobiście od E. M. w kwocie 15.000 złotych, a więc korzyści majątkowe w łącznej kwocie nie mniejszej niż 115.000 zł przy czym działanie to wypełniało znamiona przestępstwa z art. 228 § 1 kk w zw. z art. 12 kk

tj. o czyn z art. 137§ 1 pkt. 5 ustawy Prawo o prokuraturze

II. uchybił godności urzędu prokuratora w ten sposób, że pozostając prezesem Zarządu [...] w okresie od 25 października 2017 r. do 24 lipca 2018 r. nie wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r o podatku od towarów i usług oraz z obowiązku wynikającego z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych i nie wpłacał w terminie do 25 miesiąca następującego po miesiącu w którym powstał obowiązek podatkowy należnego podatku VAT wynikającego ze złożonych deklaracji VAT-7 za wrzesień i grudzień 2017 r. w łącznej kwocie 6.957 zł, a ponadto nie dokonał wpłaty zaliczek na podatek dochodowy za czerwiec 2017 r. w kwocie 56 zł najpóźniej do dnia 20 lipca 2017 r. przy czym zaniechanie to wypełniało znamiona wykroczenia skarbowego z art. 77 § 1 i 3 kks i art. 57 § 1 kks

tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt. 5 ustawy Prawo o prokuraturze

orzeka:

1. uznaje S. E. za winnego popełnienia przewinienia dyscyplinarnego zarzucanego mu w pkt I wypełniającego dyspozycję art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U.2019.740 j.t.) i za to na podstawie art. 142 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze wymierza mu karę wydalenia ze służby prokuratorskiej;

2. na mocy art. 11 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 ustawy Prawo o prokuraturze umarza postępowanie o czyn zarzucany obwinionemu w pkt II;

3. kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Na podstawie całości materiału dowodowego Sąd Najwyższy ustalił następujący stan faktyczny:

Prokuratura Regionalna w Ł. prowadziła postępowanie pod sygn. [...] dotyczące działania zorganizowanej grupy przestępczej od lipca 2011 r. do grudnia 2016 r. na terenie m.in. K. W toku śledztwa prowadzonego przez Wydział Spraw Wewnętrznych Prokuratury Krajowej prowadzonego pod sygn. [...] zakończonego skierowaniem aktu oskarżenia ustalono, że działaniami zorganizowanej grupy przestępczej kierowali P. P. i E. M. E. M. z kolei wyjaśniła, że w okresie od 2013 r. do końca 2015 r. wręczała S. E. korzyści majątkowe w łącznej kwocie nie mniej niż 115.000 zł, jako podziękowanie za pomoc w ochronie interesów.

S. E. od 17 marca 2009 roku pełnił funkcję Prokuratora Rejonowego w K., gdzie nadzorował i prowadził sprawy należące do właściwości rzeczowej i miejscowej ww. prokuratury. 14 stycznia 2013 r. S. E. założył stowarzyszenie [...], z siedzibą w K. przy ul. [...], wpisanego do rejestru pod nr KRS [...], gdzie pełnił funkcję prezesa. Celem powyższego stowarzyszenia było krzewienie kultury fizycznej i sportu, popularyzacja i rozwój koszykówki.

W tym samym czasie, na terenie K. działała P. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (nr [...]), zajmująca się ubojem trzody chlewnej. Prezesem zarządu spółki był P. P. - mąż E. M., która z kolei zarządzała spółką K. - podwykonawcą spółki P. Sp. z o.o. Ww. pozostawali w separacji, jednakże zarządzane przez nich spółki kontynuowały współpracę dokonując rozliczeń gotówkowych na podstawie wystawianych faktur. Z uwagi na separację małżonków, wzajemne relacje pomiędzy P. P. a E. M. pozostawały napięte do tego stopnia, że E. M. w związku z zachowaniem męża polegającym na nachodzeniu jej w miejscu pracy zdecydowała się wynająć agencję O. [...] Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Właścicielem tej firmy był J. N. W ramach prowadzonej działalności gospodarczej J. N. zajmował się szeroko pojętą działalnością ochroniarską, w tym m.in. na meczach koszykówki organizowanych przez Stowarzyszenie [...], którym kierował S. E. - prokurator Prokuratury Rejonowej w K.

J. N., został poproszony przez E. M. o pomoc w rozwiązaniu problemu z mężem, a wiedząc, że prezesem klubu koszykarskiego [...] jest prokurator, zaaranżował spotkanie ww. na jednym z meczów koszykówki. Tam E. M. przedstawiła S. E. swoją sytuację. E. M. wraz ze S. E. spotkali się jeszcze kilka razy, do jednego z tych spotkań doszło na terenie Prokuratury Rejonowej w K., gdzie ww. zdecydowała się złożyć zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa nękania jej przez męża - P. P..

W 2013 r. P. P. zwrócił się do E. M. o zorganizowanie spotkania ze S. E., w której miała uczestniczyć jako tłumacz. Podczas tego spotkania P. P. zaoferował korzyść finansową S. E. w zamian za przychylność obwinionego oraz zapewnienie tzw. „parasola ochronnego” nad prowadzoną działalnością. S. E. przystał na propozycję. Po tym spotkaniu P. P. polecił E. M., aby ta udała się do miejsca pracy S. E. - Prokuratury Rejonowej w K. i przekazała mu kwotę 10.000 zł. S. E. przyjął tę kwotę.

W okresie pomiędzy 2013 a 2015 rokiem E. M. jeszcze kilkakrotnie przekazywała S. E. pieniądze pochodzące od P. P., w kwotach po 10.000 zł, trzykrotnie przekazała mu kwoty po 5.000 zł. Łącznie przekazała ww. nie mniej niż 115.000 zł. Za każdym razem miejsce przekazania pieniędzy wyznaczał S. E. i informował o nich E. M. za pośrednictwem J. N. Ostatni raz E. M. przekazała pieniądze S. E. w grudniu 2015 r.

Wyrokiem z dnia 4 maja 2020 r. sygn. akt [...] Sad Rejonowy [...] w Ł. uznał S. E. za winnego popełnienia czynu polegającego m.in. na tym, że: w okresie od 2013 r. do 2015 r. w K. działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w związku z pełnieniem funkcji publicznej prokuratora Prokuratury Rejonowej w K., co najmniej pięciokrotnie przyjął od P. P. - prezesa „P.” Sp. z o.o. z siedzibą w K. za pośrednictwem E. M. pieniądze w kwocie nie mniejszej niż 100.000 zł oraz osobiście od E. M. w kwocie 15.000 zł, a więc korzyści majątkowe w łącznej kwocie nie mniejszej niż 115.000 zł i za tak przypisany czyn wymierzył karę jednostkową 5 lat pozbawienia wolności. Nadto w związku ze skazaniem za czyn z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. Sąd orzekł wobec oskarżonego zakaz wykonywania zawodu prokuratora, sędziego, adwokata, radcy prawnego, notariusza,

komornika doradcy podatkowego, oraz innych zawodów związanych ze stanowieniem i stosowaniem prawa na okres 7 lat oraz przepadek korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa w kwocie 115 000 zł.

Wyrok ten co do zasady został utrzymany w mocy orzeczeniem Sądu Okręgowego w Ł. sygn. akt [...] z dnia 07 grudnia 2020 r. Jego treść zmieniono jedynie w ten sposób, że w związku ze skazaniem za czyn z art. 228 § 1 k.k. wymierzono oskarżonemu karę grzywny 100 stawek dziennych określając wysokość jednej stawki na kwotę 100 zł oraz podwyższono do 10 lat okres zakazu wykonywania zawodów związanych ze stanowieniem i stosowaniem prawa.

Wobec treści wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 7 grudnia 2020 r sygn. akt [...] na podstawie art. 93 § 4 ustawy Prawo o prokuraturze stosunek służbowy prokuratora S. E. wygasł z mocy prawa. Wyrokiem Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 18 lutego 2020 r. sygn. akt I DSK 11/19 wymierzono S. E. karę wydalenia ze służby prokuratorskiej w związku z popełnieniem deliktów dyscyplinarnych polegających na uchybieniu godności urzędu prokuratora. Orzeczenie zostało utrzymane w mocy wyrokiem z dnia 26 stycznia 2021 r. sygn. akt II DOW 19/21.

Odnośnie do deliktu dyscyplinarnego opisanego w pkt. II Sąd Najwyższy ustalił, że S. E. od 14 stycznia 2013 r. jako Prezes Zarządu „K. [...], z siedzibą w K. przy ul. [...], wpisanego do rejestru pod nr [...], zajmującego się krzewieniem kultury fizycznej i sportu, popularyzacji i rozwoju koszykówki. Stowarzyszenie to, jako organizacja pozarządowa jest osobą prawną, co oznacza, że podlega różnym obowiązkom prawnym, tak jak wszystkie inne podmioty. Zobowiązane jest przede wszystkim do płacenia: podatku dochodowego od osób prawnych, podatku dochodowego od osób fizycznych, podatku od towarów i usług (VAT). Osobą odpowiedzialną za terminowość regulowania zobowiązań podatkowych K. [...] był Prezes Zarządu - S. E. W ramach kontroli skarbowej, ustalono, że stowarzyszenie to w okresie od 25 października 2017 r. do 24 lipca 2018 r. nie wywiązało się z obowiązku wynikającego z art.103 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług oraz z obowiązku wynikającego z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r o podatku dochodowym od osób fizycznych i nie wpłacało w terminie do 25 miesiąca

następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek podatkowy należnego podatku VAT wynikającego ze złożonych deklaracji VAT-7 za wrzesień i grudzień 2017 r. w łącznej kwocie 6.957 zł, a ponadto nie dokonało wpłaty zaliczek na podatek dochodowy za czerwiec 2017 r. w kwocie 56 zł najpóźniej do dnia 20 lipca 2017 r.

S. E. w toku postępowania przygotowawczego oświadczył, iż nie miał wiedzy w zakresie obowiązku regulowania przypisywanych mu zobowiązań.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r. poz. 1093 ze zm.) w związku z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r. poz. 2072 ze zm.) w sprawach dyscyplinarnych rozpoznawanych w myśl art. 27a ustawy przez Izbę Odpowiedzialności Zawodowej stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej Kodeksu karnego oraz przepisy Kodeksu postępowania karnego, z wyłączeniem art. 344a i art. 396a, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego.

W myśl art. 171 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r. poz. 1360) w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy części ogólnej ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny oraz przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, z wyłączeniem art. 344a i art. 396a, z uwzględnieniem odrębności wynikających z charakteru postępowania dyscyplinarnego.

Zgodnie z art. 8 § 1 k.p.k. sąd karny samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne i poza wyjątkami przewidzianymi w art. 8 § 2 k.p.k., nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu. Odpowiednie stosowanie tego przepisu w postępowaniu dyscyplinarnym (art. 171 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze) oznacza, że postępowanie dyscyplinarne prowadzone przeciwko prokuratorowi toczy się niezależnie od postępowania karnego wszczętego przeciwko niemu, także w wypadku jednoczesności i podmiotowo-przedmiotowej tożsamości tych postępowań.

Niezależność tych postępowań wynika z innych kryteriów kwalifikacji czynu jako przewinienia dyscyplinarnego, a inne jako przestępstwa. Tożsamość przedmiotu postępowania karnego i postępowania dyscyplinarnego oznacza więc tylko i wyłącznie tożsamość czynu, a nie tożsamość jego ocen prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego z dnia 20 września 2007 r., SNO 59/07).

Powyższe nie oznacza jednak, że sąd dyscyplinarny, oceniając zachowanie obwinionego na płaszczyźnie deliktu dyscyplinarnego dojdzie do takich ustaleń i ocen, które zdezwuowałyby skazanie tego obwinionego (w niniejszej sprawie prokuratora) prawomocnym wyrokiem za popełnione przestępstwo. Konstytutywny zakres wyroku karnego, który zgodnie z art. 8 § 2 k.p.k. stosowanym odpowiednio na zasadzie art. 171 ustawy - Prawo o prokuraturze wiąże wszystkie podmioty biorące udział w powszechnym obrocie prawnym. Jego skuteczność ma charakter *erga omnes*, co oznacza, że prawomocny wyrok sądu karnego stanowi podstawę do orzekania w podobnych kwestiach, a niewątpliwie do takich należy kwestia rozstrzygnięcia odpowiedzialności dyscyplinarnej sprawcy przestępstwa.

Ta prejudycjalność wyroku karnego - stanowiącą niejako odstępstwo od zasady bezpośredniości, swobodnej oceny dowodów i niezawisłości sędziego oznacza, że sąd rozpoznający sprawę dyscyplinarną obowiązują ustalenia faktyczne sądu karnego, które w sprawie dyscyplinarnej nie mogą być obalone ani pominięte, a obwiniony nie może bronić się zarzutem, że nie popełnił przestępstwa, za które wcześniej został skazany prawomocnym wyrokiem wydanym w postępowaniu karnym ani też, że przestępstwem tym nie wyrządził szkody i nie jest deliktem dyscyplinarnym. Sąd dyscyplinarny związany jest zawartymi w sentencji wyroku karnego ustaleniami okoliczności składających się na stan faktyczny przestępstwa i jego kwalifikację (za popełnienie którego obwiniony został prawomocnie skazany), uwzględniających jego znamiona, przy czym przyjmuje się, że bezwzględnie wiążące są ustalenia wyroku dotyczące sprawcy czynu oraz przedmiotu przestępstwa, inne zaś okoliczności - w tym rozmiar szkody - są wiążące w takim zakresie, w jakim determinują w ogóle byt przestępstwa. Związanie odnosi się także do okoliczności popełnienia przestępstwa dotyczących miejsca, czasu i poczytalności sprawcy. W przypadku wydania prawomocnego wyroku skazującego, samodzielność

jurysdykcyjna sądu dyscyplinarnego w zakresie własnych ustaleń ograniczona zostaje do tych części stanu faktycznego, które wykraczają poza znamiona konkretnego czynu. Nie dotyczy też posiłkowych ani ocennych elementów stanu faktycznego przestępstwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2010 r., V CSK 310/09).

Innymi słowy Sąd dyscyplinarny może korzystać z samodzielności jurysdykcyjnej przewidzianej w art. 8 § 1 k.p.k. tylko do czasu prawomocnego zakończenia postępowania karnego - wydaniem przez sąd karny prawomocnego wyroku skazującego. Natomiast sąd dyscyplinarny korzysta z pełnej samodzielności jurysdykcyjnej w ramach autonomicznego charakteru tego postępowania w sytuacji, gdy czyn nie był przedmiotem postępowania karnego albo zakończone zostało rozstrzygnięciem uniewinniającym lub umarzającym. Wtedy sąd dyscyplinarny samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany takimi rozstrzygnięciami.

W rozpoznawanej sprawie ziściły się obie te zasady.

Prawomocny wyrok karny wydany wobec S. E. nie pozostawia wątpliwości, co do tego, za jaki konkretnie czyn został skazany. Wątpliwości tej także nie ma w zakresie tożsamości czynu opisanego i przypisanego jako przewinienie dyscyplinarne w punkcie pierwszym części wstępnej niniejszego wyroku. Wobec powyższego Sąd Najwyższy nie czynił w tym zakresie własnych ustaleń faktycznych.

Materiał dowodowy w postaci dowodów osobowych, w tym zeznań świadków wymienionych we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej oraz dowodów z dokumentów z akt sprawy [...] Sądu Rejonowego [...] w Ł. pozwolił na przyjęcie, iż obwiniony prokurator S. E. swoim zachowaniem polegającym na tym, że: w okresie od 2013 r. do końca 2015 r. w K., działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, w związku z pełnieniem funkcji publicznej Prokuratora Rejonowego w K. co najmniej pięciokrotnie przyjął od P. P. - prezesa „P.” Sp. z o.o. z siedzibą w K. za pośrednictwem E. M. pieniądze w kwocie nie mniejszej niż 100.000 zł oraz osobiście od E. M. w kwocie 15.000 złotych, a więc korzyści majątkowe w łącznej kwocie nie mniejszej niż 115.000 zł przy czym działanie to wypełniało znamiona przestępstwa z art. 228 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. bezsprzecznie uchybił

godności piastowanego wówczas urzędu państwowego, w sytuacji gdy, zgodnie z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze, powinien w służbie i poza służbą strzec powagi sprawowanego urzędu i unikać wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabiać zaufanie do jego bezstronności.

Działanie obwinionego przyjmującego korzyść majątkową, nie tylko uchybiło godności urzędu, ale również wypełniło znamiona czynu zabronionego określonego w art. 228 § 1 k.k.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym przedmiotową sprawę podziela utrwalone orzecznictwo, zgodnie z którym sprawowanie urzędu z godnością oznacza sprawowanie go zgodnie z pewnym standardem zachowania, standardem wynikającym z zawartych w różnych przepisach zakazów i nakazów, które dla innych osób nie są obowiązujące, ale również z nieskodyfikowanych reguł, obyczajów, które łącznie formułują w odniesieniu do osoby pełniącej daną funkcję publiczną, czy sprawującej urząd, wymagania wyższe aniżeli wymagania stawiane przeciętnemu obywatelowi i tworzące rodzaj wzorca postępowania, wzorca, którym kierować się powinna konkretna osoba pełniącą funkcję publiczną i który ma być podstawą autorytetu reprezentowanej przez tę osobę instytucji. Godność urzędu prokuratorskiego powinna być rozumiana jako pewien standard zachowania w różnych służbowych i pozasłużbowych okolicznościach, formułujący wobec prokuratorów podwyższone wymagania powodujące, że powinni oni stanowić rodzaj wzorca dla innych osób uczestniczących w czynnościach służbowych. Wiąże się to również z różnymi ograniczeniami czy zakazami dotyczącymi prokuratora w porównaniu z innymi osobami. Zauważyć należy, że godność urzędu, a właściwie powinność sprawowania urzędu z godnością, stanowić może źródło różnego rodzaju ograniczeń i zakazów dotyczących zarówno działań prokuratora podejmowanych na sali sądowej, jak i poza tą salą, także w sferze prywatnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2017r., sygn. akt SNO5/17).

Działania obwinionego, będącego funkcjonariuszem publicznym pełniącego funkcję prokuratora Prokuratury Rejonowej w K. - S. E. polegające na przyjmowaniu korzyści majątkowych w związku z zajmowaną funkcją, w sposób oczywisty i bezsporny uchybiły godności urzędu. Przyjęcie korzyści majątkowej pozostaje w

rażącej sprzeczności ze standardami zachowania wynikającymi z ustawy ustrojowej prokuratury powszechnej, jak też z zasadami etyki zawodowej, a ponadto stanowi również działanie wbrew obowiązującym przepisom prawa karnego. Należy również wskazać na wysoce negatywny społeczny odbiór tego typu zachowań, prowadzących do utraty zaufania obywateli do prokuratury jako instytucji powołanej do ścigania przestępstw oraz stojącej na straży praworządności.

Zdaniem Sądu Najwyższego, zachowanie obwinionego cechowało się najwyższym stopniem zawinienia i szkodliwości społecznej i w sposób oczywisty wymagało reakcji poprzez wymierzenie najsurowszej i nieodwracalnej kary wydalenia za służby prokuratorskiej.

W zakresie orzekania o karze w postępowaniu dyscyplinarnym odpowiednie zastosowanie mają dyrektywy wymiaru kary sformułowane w art. 53 k.k. Odpowiedzialność dyscyplinarna prokuratorów oparta jest na zasadzie winy. Zasada winy pełni niewątpliwie funkcję legitymizującą odpowiedzialność karną (dyscyplinarną) i limitującą surowość kary. Orzeczona kara dyscyplinarna nie może przekraczać stopnia winy i musi należycie uwzględniać stopień społecznej szkodliwości czynu.

Zachowanie obwinionego, które zrealizowało znamiona przestępstwa umyślnego, w realiach tej sprawy ocenić należy, jako wyraz rażącego lekceważenia zasad prawa, co skutkuje utratą kwalifikacji do sprawowania urzędu prokuratora. Prokurator jako funkcjonariusz publiczny, ma obowiązek czuwać nad przestrzeganiem prawa, zaś obwiniony, dopuszczając się przewinienia wyczerpującego znamiona przestępstwa umyślnego podczas i w związku ze sprawowaną funkcją publiczną, przyniósł ujmę godności prokuratora i osłabił zaufanie obywateli do organów ścigania. Jednocześnie - okazując w tak jaskrawy sposób brak poszanowania prawa oraz skrajną nielojalność - wskazał, iż nie daje rękojmi należytego wykonywania jakiegokolwiek prawniczego zawodu zaufania publicznego, którego immanentnym przymiotem jest nieskazitelność charakteru. Jedyną adekwatną karą w takiej sytuacji winna być kara wydalenia ze służby prokuratorskiej, odpowiadająca w sposób najpełniejszy poczuciu sprawiedliwości. Kara taka bowiem - w świetle nie ujawnienia okoliczności łagodzących, przy

jednoczesnym stwierdzeniu wysokiego stopnia zawinienia i uwzględnieniu konieczności zachowania proporcji między nasileniem winy a rodzajem kary - jest niewątpliwie karą surową, ale stosowną - słuszną i sprawiedliwą.

Naganność tego zachowania wynika nie tylko z jego sprzeczności z prawem i wynikających z tego procesowych konotacji, ale i z jego nieetyczności, przejawiającej się w nadwyreżeniu zaufania w relacjach z przełożonymi i innymi współpracownikami, nie wyłączając funkcjonariuszy służb kooperujących. W przypadku okazania w tak jaskrawy sposób skrajnej nielojalności oraz braku predyspozycji do sprawowania funkcji prokuratora, a jednocześnie rękojmi należytego wykonywania jakiegokolwiek prawniczego zawodu zaufania publicznego, którego immanentnym przymiotem jest nieskazitelnosc charakteru, jedyną adekwatną karą winna być kara wydalenia ze służby prokuratorskiej, odpowiadająca w sposób najpełniejszy poczuciu sprawiedliwości. Kara taka oznacza karę surową, ale stosowną - słuszną i sprawiedliwą.

Z uwagi na powyższe, mając na uwadze stopień zawinienia i społeczną szkodliwość czynu Sąd uznał obwinionego prokuratora S. E. za winnego popełnienia zarzucanego mu w pkt 1 przewinienia dyscyplinarnego i za to na podstawie art. 142 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 171 pkt 1 tej ustawy wymierzył mu karę wydalenia ze służby prokuratorskiej.

Przed przystąpieniem do uzasadnienia drugiej części wyroku wskazać należy, że wydając rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, Sąd Najwyższy miał na uwadze, że zgodnie z treścią art. 93 § 4 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego o wydaleniu ze służby prokuratorskiej spowodowało z mocy prawa utratę przez obwinionego stanowiska prokuratora. Powyższa okoliczność nie miała jednak znaczenia dla toczącego się postępowania. Zgodnie bowiem z treścią art. 159 zdanie pierwsze ustawy Prawo o prokuraturze, w razie rozwiązania lub wygaśnięcia stosunku służbowego prokuratora w toku postępowania dyscyplinarnego postępowanie to toczy się nadal. Status osoby, której stosunek służbowy wygasł, nie uniemożliwia prowadzenia postępowania dyscyplinarnego, a jedynie limituje katalog możliwych do wymierzenia kar dyscyplinarnych (por. wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego dnia 30

sierpnia 2006 r., sygn. akt SNO 37/06, wyrok Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego dnia 15 czerwca 2011 r., sygn. akt SNO 24/11). Jakkolwiek treść tego przepisu nie zawiera żadnych ograniczeń, co do kar, jakie można wymierzyć, to jednak, co oczywiste, nie wszystkie kary dyscyplinarne wymienione w art. 142 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze mogą być stosowane wobec obwinionego, który w chwili orzekania nie jest już prokuratorem. Status obwinionego limituje zatem katalog możliwych do wymierzenia kar dyscyplinarnych ograniczając go do dwóch kar najłagodniejszych i kary najsurowszej.

Przechodząc do drugiego czynu wskazać należy, że zebrany w sprawie i materiał dowodowy dał podstawę do stwierdzenia, iż S. E. będąc Prezesem Zarządu Stowarzyszenia [...] w okresie od 25 października 2017r do 24 lipca 2018 r. nie wywiązał się z obowiązku wynikającego z art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług oraz z obowiązku wynikającego z art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych i nie wpłacał w terminie do 25 miesiąca następującego po miesiącu w którym powstał obowiązek podatkowy należnego podatku VAT wynikającego ze złożonych deklaracji VAT-7 za wrzesień i grudzień 2017 r. w łącznej kwocie 6.957 zł, a ponadto nie dokonał wpłaty zaliczek na podatek dochodowy za czerwiec 2017 r w kwocie 56 zł najpóźniej do dnia 20 lipca 2017 r. przy czym zaniechanie to wypełniało znamiona wykroczenia skarbowego z art. 77 § 1 i 3 k.k.s. i art. 57 § 1 k.k.s. - tj. o czyn z art. 137 § 1 pkt. 5 ustawy Prawo o prokuraturze

Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków: M. M. (księgowej) i P. K. (kierownika biura Stowarzyszenia), jak i M. P. (członka zarządu stowarzyszenia) nie pozostawiają wątpliwości, że to właśnie S. E. był odpowiedzialny za podejmowanie decyzji dotyczących realizacji płatności zobowiązań podatkowych stowarzyszenia, gdyż tylko on miał stosowne upoważnienia. M. M. nadto wskazała, że z uwagi na nieregulowanie zobowiązań zapłaty za świadczone usługi księgowe przez stowarzyszenie [...] z dniem 30 kwietnia 2017 r. dokonała wypowiedziani umowy ze skutkiem natychmiastowym.

Ustalając stan faktyczny, Sąd oparł się również o dokumenty zgromadzone w sprawie, bowiem ich autentyczność i prawdziwość treści nie budzą wątpliwości oraz nie były kwestionowane przez strony.

Przed przystąpieniem do merytorycznego odniesienia się do przypisanego obwinionemu w pkt 2 części wstępnej wyroku czynu, należy jednak - na przedpolu tych rozważań - omówić kwestię odpowiedzialności prokuratora za wykroczenia. Zagadnienie to pozwoli w prawidłowy i czytelny sposób ocenić zachowanie byłego prokuratora S. E. w realiach niniejszej sprawy.

Kwestię odpowiedzialności prokuratorów za wykroczenia reguluje art. 138 § 1 Prawo o prokuraturze. Wskazano w nim, że prokurator za wykroczenia odpowiada tylko dyscyplinarnie. Ustawodawca wprowadził zatem w zakresie odpowiedzialności prokuratora za wykroczenia instytucję immunitetu materialnego, co oznacza, że w stosunku do prokuratorów nie stosuje się trybu postępowania określonego przez przepisy kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia. Wskazane unormowanie co do zasady nie daje prokuratorowi możliwości wyboru pomiędzy odpowiedzialnością za wykroczenie w trybie przepisów kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia, a odpowiedzialnością dyscyplinarną. Będzie to zawsze odpowiedzialność w postępowaniu dyscyplinarnym, gdyż prokurator nie może się zrzec immunitetu materialnego, przysługującego mu z mocy art. 138 § 1 ustawy Prawo o prokuraturze (z pewnymi wyjątkami). Innymi słowy, dopuszczenie się przez prokuratora wykroczenia jest równoznaczne z dopuszczeniem przez tego prokuratora przewinienia dyscyplinarnego.

Niemniej jednak w odróżnieniu od odpowiedzialności karnej nie istnieje w prawie dyscyplinarnym wyraźny katalog przewinień dyscyplinarnych, nie istnieje zatem legalna definicja uchybienia godności. Niezbędne natomiast znamiona czynu zabronionego, którym przecież jest wykroczenie, muszą być precyzyjnie zawarte w akcie prawnym o randze ustawowej (*lex scripta*), a co za tym idzie ujęte również w opisie przypisanego prokuratorowi w postępowaniu dyscyplinarnym czynu (zob. A. Roch, Odpowiedzialność sędziego i prokuratora za wykroczenia, Prok.i Pr. 2020, nr 9, s. 30-53, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 sierpnia 2009 r., sygn. III KK 226/09)

W sprawie niniejszej obwinionemu zarzucono popełnienie wykroczenia skarbowego z art. 77 § 1 i 3 k.k.s. i art. 57 § 1 k.k.s., polegającego na uporczywym niewpłacaniu w terminie pobranego podatku. Uporczywość przejawia się zaś w wielokrotnym naruszaniu obowiązku terminowej wpłaty podatku, pomimo możliwości dokonania wpłaty.

Z kolei zgodnie z art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług podatnicy oraz podmioty wymienione w art. 108 ustawy są obowiązani, bez wezwania naczelnika urzędu skarbowego, do obliczania i wpłacania podatku za okresy miesięczne w terminie do 25. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstał obowiązek podatkowy, na rachunek urzędu skarbowego, z zastrzeżeniem ust. 2-4 oraz art. 33 i 33b.

Natomiast art. 38 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych wskazuje, że płatnicy, o których mowa w art. 31 i 33-35 przekazują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 2a, kwoty pobranych zaliczek na podatek w terminie do dnia 20 miesiąca następującego po miesiącu, w którym pobrano zaliczki, na rachunek właściwego urzędu skarbowego. Jak z tego wynika uprzednim warunkiem powstania obowiązku pobrania zaliczki przez płatnika jest więc powstanie samego przychodu dla podatnika. Skoro obowiązek podatkowy powstaje dopiero w chwili wypłaty, bądź pozostawienia do dyspozycji pracownika wynagrodzenia, to najwcześniej z tą chwilą aktualizuje się obowiązek poboru zaliczki. Natomiast określony w art. 38 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym termin wpłaty podatku, uchybienie, któremu penalizuje art. 77 § 1 k.k.s., ma swój początek w miesiącu, w którym pobrano zaliczkę, zatem pobranie zaliczki warunkuje rozpoczęcie jego biegu.

Bezsporny pozostaje fakt, iż S. E. we wskazanym we wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej okresie nie wpłacał terminowo na rachunek Urzędu Skarbowego K. należnego podatku od towarów i usług i podatku dochodowego od osób fizycznych, pomimo obowiązku wynikającego z ww. przepisów. Biorąc przy tym pod uwagę okres, w jakim oskarżony nie dopełnił wymaganych obowiązków, bez wątplenia stwierdzić należy, iż jego zachowanie cechowała uporczywość, za czym przemawia cykliczność jego zachowań, co w myśl utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego decyduje o zaistnieniu znamienia uporczywości (por. postanowienie

Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2013 r., sygn. I KZP 11/13, OSNKW2014/1//3). Mając zatem powyższe na uwadze stwierdzić należy, iż swoim zachowaniem oskarżony wypełnił znamiona wskazane w art. 57 § 1 k.k.s. i dopuścił się tym samym popełnienia zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego z art. art. 137 § 1 pkt. 5 ustawy Prawo o prokuraturze.

Przytoczone powyżej okoliczności jednoznacznie wynikają zarówno z wiarygodnych zeznań świadków i całokształtu materiału dowodowego sprawy w postaci stosownej dokumentacji skarbowej. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż sprawstwo i wina S. E. w zakresie popełnienia zarzucanego mu czynu nie budzą wątpliwości.

Niemniej jednak w przedmiotowej sprawie w ocenie Sądu Najwyższego wystąpiły okoliczności o których mowa art. 11 § 1 k.p.k. Instytucja tzw. umorzenia absorpcyjnego na podstawie art. 11 § 1 k.p.k. stanowi odstępstwo od zasady legalizmu, gdzie rezygnacja ze ścigania podyktowana jest niemożnością osiągnięcia jakiegokolwiek celu kary za przypisane przestępstwo ze względu na znaczącą dysproporcję pomiędzy rodzajem i wysokością kary już orzeczonej prawomocnie za inne przestępstwo a karą, która zostałaby orzeczona w postępowaniu podlegającym umorzeniu (por. np. S. Steinborn, w: S. Steinborn (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do wybranych przepisów, Lex 2016, teza 2 do art. 11). Zakłada się tym samym, że brak celowości ukarania sprawcy za przypisane przestępstwo może stanowić wystarczające uzasadnienie dla odstąpienia od zastosowania państwowego prawa karania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 września 2021 r., I KK 139/20).

Nie negując tym samym winy S. E., za zasadne uznano zastosowanie przewidzianego w art. 11 § 1 k.p.k., stosowanego odpowiednio na podstawie art. 171 prawa o prokuraturze, umorzenia absorpcyjnego, gdyż w zaistniałym stanie faktycznym orzekanie wobec obwinionego kary byłoby oczywiście niecelowe.

Przenosząc powyższe konstatacje na grunt niniejszej sprawy, należy stwierdzić, że w stosunku do S. E. zaistniały wszystkie konieczne przesłanki do zastosowania instytucji określonej w art. 11 § 1 k.p.k. w postaci umorzenia

absorpcyjnego. Byłemu już prokuratorowi S. E. wyrokiem Sądu Najwyższego Izby Dyscyplinarnej z dnia 18 lutego 2020 r. sygn. akt I DSK 11/19 została orzeczona kara wydalenia ze służby prokuratorskiej. Orzeczenie zostało utrzymane w mocy wyrokiem z dnia 26 stycznia 2021 r. sygn. akt II DOW 19/21.2 kolei wobec treści wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 07 grudnia 2020 r sygn. akt [...] na podstawie art. 93 § 4 ustawy prawo o prokuraturze stosunek służbowy prokuratora S. E. wygaś z mocy prawa. Jednocześnie w niniejszym postępowaniu, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że jedyną i słuszną reakcją prawno-karną za zarzucony w pkt 1 części wstępnej wyroku czyn jest kara wydalenia ze służby prokuratorskiej, oznacza to, że wymierzenie jakiejkolwiek kary przewidzianej w katalogu kar dyscyplinarnych, za czyn opisany w pkt 2 części wstępnej wyroku byłoby nie tylko niecelowe, ale i niemożliwe do wykonania.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[M. T.]

[ms]